EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 18.12.2015
COM(2015) 684 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Neljas eduaruanne viisanõude kaotamise tegevuskava rakendamise kohta Gruusias

{SWD(2015) 299 final}

1. SISSEJUHATUS

ELi ja Gruusia vahelist **viisanõude kaotamise dialoogi alustati 2012. aasta juunis**. 2013. aasta veebruaris esitas Euroopa Komisjon Gruusia valitsusele viisanõude kaotamise tegevuskava. Tegevuskavas sätestatakse nelja tehniliselt olulisi küsimusi käsitleva teemarühma[1] täpsed sihttasemed eesmärgiga võtta vastu poliitiline, institutsiooniline ja õigusraamistik (1. etapp) ning tagada selle tõhus ja jätkusuutlik rakendamine (2. etapp). Gruusia peab need kriteeriumid täitma enne, kui biomeetrilisi passe kasutavad Gruusia kodanikud võivad viisat taotlemata lühiajaliseks viibimiseks Schengeni alale siseneda[2].

2013. aasta novembris võttis komisjon vastu esimese eduaruande viisanõude kaotamise tegevuskava rakendamise kohta Gruusias[3] ning andis mitu soovitust esimese etapi (õigusraamistik ja kavandamine) lõpuleviimiseks. **2014. aasta oktoobris võttis komisjon vastu teise eduaruande**,[4] milles järeldati, et Gruusia on täitnud viisanõude kaotamise tegevuskava esimese etapi kriteeriumid ja on valmis teise etapi kriteeriumide hindamiseks. Oma 17. novembri 2014. aasta järeldustes nõustus nõukogu komisjoni hinnanguga. Aruandele oli lisatud hinnang ELi reisivate Gruusia kodanike viisanõude tulevase kaotamise võimaliku mõju kohta rändele ja julgeolekule.

2014. aasta detsembris esitas Gruusia ajakohastatud eduaruande. 2014. aasta detsembrist kuni 2015. aasta märtsini toimus komisjoni eestvedamisel viisanõude kaotamise tegevuskava kõigi nelja teemarühma hindamine hindamismissioonide käigus, milles osalesid ELi liikmesriikide eksperdid, keda abistasid komisjon, Euroopa välisteenistus ja Gruusias asuv ELi delegatsioon. **8. mail 2015 võttis komisjon vastu kolmanda eduaruande viisanõude kaotamise tegevuskava rakendamise kohta Gruusias**[5]. Aruandes märgiti Gruusia ametiasutuste suuri edusamme viisanõude kaotamise tegevuskava teise etapi rakendamisel ja tõdeti, et nelja teemarühma paljud kriteeriumid on täidetud.

Ühtlasi osutati selles aga mitmele käsitlemist vajavale küsimusele järgmistes valdkondades: rände haldamine, varjupaigapoliitika, inimkaubandus, korruptsioonivastane võitlus, rahapesu, uimastid, õiguskaitse ja kodanike õigused.

Käesolev aruanne on neljas eduaruanne viisanõude kaotamise tegevuskava rakendamise kohta Gruusias. Selles käsitletakse seda, **kuidas Gruusia ametiasutused on täitnud kolmandas eduaruandes viisanõude kaotamise tegevuskava ülejäänud kriteeriumide suhtes esitatud soovitusi**. Käesolevas aruandes ei arutata üksikasjalikult neid kriteeriume, mis loeti eelmises aruandes juba saavutatuks, sest kontrollid on näidanud, et need on jätkuvalt täidetud.

Faktilise teabe ja hinnangute alus on Gruusias 28. septembrist 2. oktoobrini 2015 neljas valdkonnas (rände haldamine, varjupaigaküsimused, korruptsioonivastane võitlus ja

[1] Need on järgmised: i) dokumentide turvalisus, sealhulgas biomeetria; ii) integreeritud piirihaldus, rände haldamine ja varjupaigaküsimused; iii) avalik kord ja julgeolek; iv) välissuhted ja põhiõigused.
[2] Biomeetrilise passi kasutajad, kelle suhtes viisanõudest on loobutud, võivad ilma viisat taotlemata ELi liikmesriikide (v.a Ühendkuningriigi ja Iirimaa) või Schengeni lepinguga ühinenud riikide territooriumi läbida või seal viibida kuni 90 päeva mis tahes 180-päevase perioodi jooksul.
[3] COM(2013) 808 final.
[4] COM(2014) 681 final.
[5] COM(2015) 199 final.

inimkaubandus) ELi liikmesriikide ekspertide, komisjoni ametnike, Euroopa välisteenistuse esindajate ning Gruusias asuva ELi delegatsiooni osalusel toimunud **ELi hindamismissioonide** tulemused. Lisateavet kõnealuse nelja valdkonna ja ülejäänud kriteeriumide kohta saadi nii **komisjoni, Euroopa välisteenistuse ja Gruusia ametiasutuste järgnevate kohtumiste ja teabevahetuse kaudu** kui ka eduaruannetest, mille Gruusia esitas 17. augustil ja 22. oktoobril 2015.

Käesolevale aruandele on **lisatud komisjoni talituste töödokument**,[6] milles on esitatud üksikasjalikumat taustteavet iga kriteeriumi alusel tehtud edusammude kohta. Komisjoni talituste töödokumendi lisas esitab komisjon ajakohastatud faktilise analüüsi ja statistika ELi reisivate Gruusia kodanike viisanõude kaotamise võimaliku mõju kohta rändele ja julgeolekule, tuginedes asjakohastelt ELi ametitelt ja sidusrühmadelt saadud teabele. **Mõju hindamine** näitab peamisi tulevasi suundumusi rände ja julgeoleku valdkonnas. Sellest ilmneb, et EL on Gruusiast pärit rändajatele jätkuvalt atraktiivne sihtkoht ning et tähelepanu tuleb pöörata võimalikele rände- ja julgeolekualastele probleemidele.

2. VIISANÕUDE KAOTAMISE TEGEVUSKAVA ÜLEJÄÄNUD KRITEERIUMIDE KOHASTE MEETMETE HINDAMINE

2.1. Teemarühm 1. Dokumentide turvalisus, sealhulgas biomeetria

Selle valdkonna sihttase, mis loeti kolmandas eduaruandes saavutatuks, on jätkuvalt saavutatud.

2.2. Teemarühm 2. Integreeritud piirihaldus, rände haldamine ja varjupaigaküsimused

2.2.1. Integreeritud piirihaldus

Selle valdkonna sihttase, mis loeti kolmandas eduaruandes saavutatuks, on jätkuvalt saavutatud.

2.2.2. Rände haldamine

Kolmandas eduaruandes leiti, et **rände haldamise sihttase on peaaegu saavutatud**, ning vahepeal on komisjoni soovituste täitmiseks tehtud mõõdetavaid edusamme.

Siseministeeriumi väljatöötatud **riskianalüüsi kontseptsiooni on laiendatud ja sellesse on hõlmatud kõik rändevaldkonnad**. Riikliku rändeküsimuste komisjoni raames loodud töörühm töötas 2015. aasta septembris välja uue tervikliku ränderiskide analüüsisüsteemi kontseptsiooni. Analüütiliste aruannete koostamisega hakkab tegelema seitse riigiasutust. Sisserännet, väljarännet ja riigisisest rännet käsitlevate andmete kogumine eri riigiasutustelt tagatakse ühtse rändeanalüüsi süsteemi kaudu. EL ja Gruusia valitsus on kaasrahastanud kõnealuste elektrooniliste vahendite kasutuselevõttu ja nende testimine peaks toimuma 2016. aasta keskpaigas. Kõik need vahendid aitavad Gruusial teha kindlaks riske, prognoosida ohte ja kehtestada asjakohaseid meetmeid, tagades seeläbi rände tervikliku haldamise.

[6] SWD(2015) 299 final.

Ajavahemiku 2016–2020 rändestrateegia raames ümber kavandatud **taasintegreerimisega seotud meetmete koordineerimise eest** vastutab okupeeritud aladelt saabunud riigisiseste põgenike, majutamise ja pagulaste ministeerium. Gruusia valitsus suurendab järk-järgult oma isevastutust taasintegreerimise toetamise protsessi eest. 2015. aastal koostas valitsus riigieelarvest rahastatava riikliku taasintegreerimisprogrammi ning võtab pärast Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendist rahastatud ELi projekti järkjärgulist lõppemist üle liikuvusteabe keskused. Kooskõlas ajavahemiku 2016–2020 rändestrateegiaga tagatakse jätkusuutliku rahastamise ja võimekuse suurendamisega liikuvusteabe keskuste suutlikkus pakkuda iseseisvalt mitmesuguseid taasintegreerimisteenuseid. Okupeeritud aladelt saabunud riigisiseste põgenike, majutamise ja pagulaste ministeeriumi uus analüüsiosakond kehtestab analüütilise aruandluse süsteemi, et koguda nii andmeid tagasipöördujate koguarvu kohta kui ka nende kutseoskusi ja taasintegreerimisega seotud vajadusi käsitlevat teavet.

2015. aasta juulist detsembrini viis Gruusia ellu tervikliku **teavitamise ja teabevahetuse tegevuskava viisanõude kaotamise tegevuskava ja tulevase viisavabaduse kohta**. Thbilisis ja piirkondades toimunud kohtumistel, koolitustel ja muudel üritustel osales üle 25 000 Gruusia kodaniku. Viisanõude kaotamisega seotud õiguste ja kohustuste kohta teabe levitamiseks kasutatakse mitmesuguseid andmekandjaid alates infolehtedest kuni videoklippide ja sotsiaalvõrgustike infograafikarakendusteni. See tegevus jätkub ajavahemiku 2014–2017 ELiga integreerumise ja teabevahetuse strateegia ning ajavahemiku 2016–2020 rändestrateegia alusel.

Gruusia on kolmandas eduaruandes soovitatud meetmed rahuldavalt rakendanud. **Rände haldamise sihttase loetakse saavutatuks.**

2.2.3. Varjupaigapoliitika

Kolmandas eduaruandes leiti, et **varjupaigavaldkonna sihttase on osaliselt saavutatud**, ning vahepeal on komisjoni soovituste täitmiseks tehtud mõõdetavaid edusamme.

Õigusraamistikku on muudetud, et lisada sõnaselgelt varjupaigataotlejad nende rühmade hulka, kellel on õigus saada **viisa humanitaarsetel kaalutlustel**. Rakendamisprotsess on juba alanud.

Pagulasseisundi kindlaksmääramise eest vastutav okupeeritud aladelt saabunud riigisiseste põgenike, majutamise ja pagulaste ministeerium on vastu võtnud protseduurilised **kvaliteedinäitajad** varjupaigataotlustega seotud otsuste tegemise kvaliteedi jälgimiseks. Isikutega toimuvate intervjuude kvaliteeti hinnatakse nüüd nende salvestamise teel.

Kuhjunud juhtumitega tegelemiseks on tehtud suuri jõupingutusi. Okupeeritud aladelt saabunud riigisiseste põgenike, majutamise ja pagulaste ministeerium on välja töötanud tõhusa strateegia koos selgete päritoluriiki käsitlevate suuniste ja juhtnööridega, mis võimaldavad juhtumitega tegelevatel isikutel spetsialiseeruda. Kvaliteeti kahjustamata vähendati kuhjunud juhtumite arvu 1 174 pooleliolevalt juhtumilt 2015. aasta märtsis tavapärase töökoormuseni (ligikaudu 200 juhtumit) 2015. aasta oktoobris. Varjupaigataotlejate võimaliku massilise sissevooluga toimetulekuks on välja töötatud erandolukorra planeerimise süsteem ning luuakse komitee, mis hakkab tegema otsuseid edaspidi kuhjuda võivate juhtumite käsitlemiseks vajalike täiendavate inimressursside ja

rahaliste vahendite kohta.

Avalikustamata julgeolekukaalutlustel tagasi lükatud pagulasseisundi taotluste suure arvuga tegelemiseks on muudetud pagulasi ja humanitaarkaitset käsitleva seaduse artiklit 25. Uues sättes on täpsustatud **alused, mille põhjal taotluse saab riigi julgeolekuga seotud põhjustel tagasi lükata**, ning sellega kohustatakse riigi julgeolekuagentuuri esitama okupeeritud aladelt saabunud riigisiseste põgenike, majutamise ja pagulaste ministeeriumile teavet võimaliku ohu kohta, mida varjupaigataotlejad riigi julgeolekule kujutavad.

Pagulasseisundi kindlaksmääramisega tegelevad töötajad osalesid **arvukatel organisatsioonivälistel ja -sisestel koolituskursustel**. Okupeeritud aladelt saabunud riigisiseste põgenike, majutamise ja pagulaste ministeeriumis loodud uus kvaliteedikontrolli- ja koolitusüksus vastutab riikliku koolitusprogrammi väljatöötamise eest.

Päritoluriigi teavet sisaldava uue andmebaasi kasutuselevõtmine Gruusias ning juurdepääs teiste riikide sarnastele andmebaasidele aitab saada kvaliteetset ja ajakohast teavet. Peale selle on juhtumitega tegelevatele töötajatele antud ülevaade päritoluriigi teabe peamistest põhimõtetest ning õigusraamistikus tehtud muudatuse tagajärjel tehakse nüüd selget vahet päritoluriigi teabe ja poliitikadokumentide vahel.

Pagulasseisundi taotluse kohta **tehtud negatiivse otsuse edasikaebamise tähtaega on pikendatud 10-lt päevalt 15-le**, samal ajal kui kohtuotsuste tegemise aega on kõikide kohtuastmete puhul lühendatud kahe kuuni.

Negatiivse otsuse edasikaebamise õiguse tõhusa kasutamise tagamiseks on **riiklikult rahastatud tasuta õigusabi süsteemi** laiendatud varjupaigataotlejatele. Alates 1. jaanuarist 2016 on neil juurdepääs kvalifitseeritud töötajatele ja tasuta õigusabile ning esindajale kohtus.

Gruusia kodakondsuse saamise tavamenetluse puhul nõutakse gruusia keele oskust ning ajaloo ja peamiste õigusnormide tundmist. Pagulaste jaoks on välja töötatud spetsiaalne õppeprogramm, et aida neil **naturalisatsiooni korras ka tegelikult kodakondsus saada**.

Tuginedes Gruusia märkimisväärsetele edusammudele välisriikide kodanike integreerimisel, **on ajavahemiku 2016–2020 rändestrateegias seatud ambitsioonikad eesmärgid** selles valdkonnas. Lisatud tegevuskavas on täpsustatud kavandatud tegevuse elluviimisega seotud rahalised vajadused.

Gruusia on kolmandas eduaruandes soovitatud meetmed rahuldavalt rakendanud. **Varjupaigapoliitika sihttase loetakse saavutatuks.**

2.3. Teemarühm 3. Avalik kord ja julgeolek

2.3.1. Organiseeritud kuritegevuse, terrorismi ja korruptsiooni tõkestamine ning nende vastu võitlemine

2.3.1.1. Organiseeritud kuritegevuse tõkestamine ja selle vastu võitlemine

Selle valdkonna sihttase, mis loeti kolmandas eduaruandes saavutatuks, on jätkuvalt saavutatud.

2.3.1.2. Inimkaubandus

Kolmandas eduaruandes leiti, et **inimkaubanduse tõkestamise sihttase on osaliselt saavutatud**, ning vahepeal on komisjoni soovituste täitmiseks tehtud mõõdetavaid edusamme.

Teenuste osutamine kahes ohvrite varjupaigas on läbi vaadatud, et muuta see **lastele sobilikumaks**. Tööle on võetud lisatöötajaid, et hoolitseda alaealiste inimkaubanduse ohvrite ja vanematega kaasas olevate laste eest, kelle jaoks on ette nähtud ka individuaalsed rehabilitatsiooniplaanid.

Riikliku fondi kulutõhususe suurendamiseks tehakse varjupaikades osutatavad teenused **kättesaadavaks paindlikel alustel**, sõltuvalt ohvrite vajadustest. Uuel pakutavate teenuste vormil on loetletud kõik riikliku fondi raames kättesaadavad teenused ja see aitab kindlaks teha, miks teatavast teenusest on keeldutud.

Gruusia on teinud olulisi samme tööjõukaubanduse vastu võitlemiseks. 2015. aastal loodi tööjõu-, tervishoiu- ja sotsiaalministeeriumis **töötingimuste inspekteerimise osakond**, mille inspektorid on juba külastanud 75 ettevõtjat. Praegu saavad tööinspektorid kontrollida ettevõtjaid juhul, kui neil on küllaldane alus kahtlustada inimkaubandust, tööalast ärakasutamist või sunniviisilist tööd, kuid osakonnal ei ole õigust sanktsioone rakendada.

Siseministeerium tõhustas **jälitusteabel põhinevate uurimismenetluste** kasutamist ekspluateerimise kõigi vormide puhul. 2015. aasta jaanuarist septembrini toimunud 17 uurimisest 11 põhinesid proaktiivsel lähenemisviisil.

Inimkaubanduse ohvriks langenud naiste ostjate tunnistuse saamise tagamiseks muudeti kriminaalkoodeksit, et võimaldada mitte esitada süüdistust isikutele, kes politseiga uurimises ja inimkaubitsejatele süüdistuse esitamises koostööd tegid.

Ohvreid, tunnistajaid ja inimkauplemises kahtlustatavaid käsitlevate **andmete**, aga ka muu olulise teabe kogumine on **nüüd koondatud ühte keskssesse andmebaasi**. Kõik olulised asutused saavad selle teabega tutvuda ja seda jagada.

Inimkaubanduse ohvritele mõeldud kahe eraldi vihjeliini olemasolu, millest üht haldab siseministeerium ja teist riiklik fond, **on põhjendatud** asjaoluga, et teatavad isikud soovivad saada abi, ilma et neil oleks tingimata vaja teha koostööd õiguskaitseasutustega.

Partnerlusi riikidega, mille Europol on kindlaks määranud peamiste inimkaubanduse sihtkohtade ja päritoluriikidena, on tõhustatud politseiametnike suunamise ja vastastikuse õigusabi andmise kaudu.

Gruusia on kolmandas eduaruandes soovitatud meetmed rahuldavalt rakendanud. **Inimkaubanduse tõkestamise sihttase loetakse saavutatuks.**

2.3.1.3. Korruptsiooni tõkestamine ja selle vastu võitlemine

Kolmandas eduaruandes leiti, et **korruptsioonivastane kriteerium on osaliselt täidetud**, ning vahepeal on komisjoni soovituste täitmiseks tehtud mõõdetavaid edusamme.

28. oktoobril 2015 **võttis parlament vastu avaliku teenistuse seaduse** koos 46 teisesest õigusaktist koosneva paketiga. Vastavad õigusaktid jõustuvad 1. jaanuaril 2017. Üks eesmärk on avaliku teenistuse depolitiseerimine. Kehtestatud on täiendavad kaitsemeetmed avaliku teenistuse ameti juhi ametisse nimetamise ja ametist vabastamise sõltumatuse tagamiseks.

28. oktoobril 2015 võttis parlament kolmandal lugemisel vastu avaliku teenistuse huvide konflikti ja korruptsiooni käsitleva seaduse muudatused, millega kehtestatakse **vara deklaratsioonide kontrollimise** õiguslik alus ja volitatakse avaliku teenistuse ametit kontrollimisprotsessi rakendama. Vara deklareerimise süsteemiga kaasnevad uued mehhanismid huvide konflikti ja alusetu rikastumise avastamiseks ja karistamiseks. Kõnealuste muudatuste põhjal kontrollitakse deklaratsioone järgmisel kolmel juhul: a) suure korruptsiooniriskiga kokku puutuvate tippametnike deklaratsioonide pidev kontrollimine; b) sõltumatu komisjoni kehtestatud konkreetsetel riskikriteeriumidel põhineva elektroonilise süsteemi kaudu valitud deklaratsioonide läbipaistva pistelise valiku teel; c) põhjendatud kirjalike kaebuste / avaliku teenistuse ametile esitatud teabe põhjal.

Riigihangete seaduse muudatused, millega kehtestatakse riigihankelepingute puhul **hankemenetlusest loobumise kriteeriumid**, jõustusid 1. novembril 2015. Uute sätetega täpsustatakse lihtsustatud hangete kaudu lepingute sõlmimise kriteeriumid ja nõutakse riigihangete ameti nõusolekut. Lihtsustatud hangete taotlused on avalikud ja kõikidel huvitatud isikutel on õigus avaldada oma arvamust.

Rikkumistest teatajate kaitset on käsitletud muudatuste kaudu, millega **laiendatakse rikkumistest teatajate staatust ja rikkumistest teavitamise süsteemi**. Sellest tulenevalt võib isikut käsitada rikkumistest teatajana olenemata sellest, kas tegemist on avaliku teenistujaga või mitte. Nimetatud sätted võimaldavad nii anonüümset kui ka konfidentsiaalset rikkumistest teatamist.

Ametiasutused **jätkasid tööd riikide korruptsioonivastase ühenduse soovituste täielikuks rakendamiseks**.

Gruusia on kolmandas eduaruandes soovitatud meetmed rahuldavalt rakendanud. **Korruptsiooni tõkestamise ja selle vastu võitlemise sihttase loetakse saavutatuks.**

2.3.1.4. Rahapesu ja terrorismi rahastamine

Kolmandas eduaruandes leiti, et **rahapesuga seonduv sihttase on peaaegu saavutatud**, ning vahepeal on komisjoni soovituste täitmiseks tehtud mõõdetavaid edusamme.

2015. aasta juulis võttis Gruusia parlament vastu mitu muudatust **sularaha piiriülest liikumist käsitleva õigusraamistiku tugevdamiseks**. Laiendatud on sularaha piiriülese liikumise deklareerimise süsteemi ulatust. Lisaks sularahale, mida füüsilised või juriidilised isikud endaga kaasas kannavad, on sellega nüüd hõlmatud ka posti teel või saadetistena saadetud või vastu võetud sularaha. Kui isikud ei täida deklareerimiskohustust, tuleb neil tasuda varasemast suuremaid trahve. Karistuste heidutava mõju tugevdamiseks ei ole need enam piiratud 3 000 Gruusia lari suuruse ülemmääraga. Maksuseadustiku uute sätete kohaselt

võib karistus moodustada 10 % veetavast summast, kui selle koguväärtus on vähemalt 100 000 Gruusia lari.

Peaprokurör võttis vastu soovituse **parandada kuritegeliku vara konfiskeerimise tõhusust**. Muude kriminaalmenetluse käigus rakendatavate meetme hulgas on prokuröridele ja uurijatele antud juhised jälgida kostja ja tema lähisugulaste kõiki varasid ning tagada konfiskeerimine ka kokkuleppemenetluse puhul. Kõnealuste küsimuste arutamiseks korraldati mitmesuguseid koolituskursusi ja ümarlauakohtumisi õiguskaitseorganite ja prokuröridega.

Finantsjärelevalve talitus on alates 2004. aastast tegutsenud riikliku keskusena, mis võtab vastu, analüüsib ja levitab aruandeid kahtlaste tehingute kohta. 2015. aasta oktoobris **võttis kindlustusjärelevalve tööle kaks uut töötajat** ja kavatseb varsti kuulutada välja konkursi ülejäänud vabadele töökohtadele.

Gruusia Keskpank teeb järelevalvet kõikide finantsasutuste üle, välja arvatud kindlustusandjad ja erapensioniskeemide pakkujad. Keskpanga **metoodika ja kaugkontrolli üksust on tugevdatud** kuue töötaja töölevõtmisega. Kindlustusandjate ja erapensioniskeemidega tegelev kindlustusvaldkonna järelevalveasutus on loonud oma järelevalveosakonnas **uue kaugkontrolli üksuse**.

Hiljutised teadlikkuse suurendamise meetmed finantsjärelevalve talituses olid suunatud peamiselt juristidele. Muu hulgas korraldati koolitusseminare, mis käsitlesid klientide hoolsuskohustusega seotud nõudeid ja rahapesu tõkestamise suuniste väljatöötamist. Edasistesse meetmetesse on kaasatud ka raamatupidajad ja audiitorid.

Gruusia on kolmandas eduaruandes soovitatud meetmed rahuldavalt rakendanud. **Rahapesuga seonduv sihttase loetakse saavutatuks.**

2.3.1.5. Uimastid

Kolmandas eduaruandes leiti, et **uimastitega seotud sihttase on osaliselt saavutatud**, ning vahepeal on komisjoni soovituste täitmiseks tehtud mõõdetavaid edusamme.

Gruusia on teinud suuri edusamme riikliku uimastistrateegia ja tegevuskava elluviimisel, mis on suunatud nii nõudluse vähendamise põhimõtetele kui ka pakkumise vähendamise meetmetele. Kriminaalkoodeksi artiklit 260 muudeti, et **teha vahet uimastite omamisest ja uimastite levitamisest tuleneval kriminaalvastutusel**. Maksimumkaristust uimastite omamise eest on vähendatud 11-aastaselt vangistuselt 6-aastase vangistuseni. Alates muudatuse jõustumisest 31. juulil 2015 on enamikul juhtudel, mille puhul otsus on tehtud artikli 260 alusel, uimastite omamise eest tegelikult rakendatud muid karistusi kui vangistus.

Gruusia õigusaktidega on ette nähtud piisavad **kaitsemeetmed üksikisikute kaitsmiseks politsei omavoliliste narkojoobe kontrollide eest**. Siseministri 30. septembri 2015. aasta määrusega kehtestati rangemad tingimused pisteliste narkojoobe kontrollide tegemiseks. Põhjendatud alus uskuda, et isik on tarvitanud uimasteid, ei ole enam piisav ning etteteatamata kontrolli õigustamiseks peavad sellega kaasnema muud asjaolud. Lisaks võib kontrolli läbiviimise otsuse vaidlustada siseministeeriumi sisekontrolliüksuses, halduskohtus ja/või prokuratuuris.

Gruusia on kolmandas eduaruandes soovitatud meetmed rahuldavalt rakendanud. **Uimastitega seonduv sihttase loetakse saavutatuks.**

2.3.2. Õigusalane koostöö kriminaalasjades

Selle valdkonna sihttase, mis loeti kolmandas eduaruandes saavutatuks, on jätkuvalt saavutatud.

2.3.3. Õiguskaitsealane koostöö

Kolmandas eduaruandes leiti, et **õiguskaitsealase koostöö sihttase on peaaegu saavutatud**, ning vahepeal on komisjoni soovituste täitmiseks tehtud mõõdetavaid edusamme.

2015. aasta mais loodi asutustevaheline töörühm, et töötada välja **ühtse riskianalüüsi mehhanismi** kontseptsioon, võttes aluseks jälitusteabel põhineva politseitöö. Kõnealune kontseptsioon kiideti heaks 22. oktoobril 2015 ja töörühm alustas üksikasjaliku tegevuskava koostamist meetmete kohta, mis tuleb tulevase riskihindamissüsteemi rakendamiseks vastu võtta. Kõiki ohtusid hõlmavad hindamisaruanded, mis selle põhjal koostatakse, peaksid aitama kindlaks määrata edasised kuritegevuse suundumused ja meetmed nendega toimetulekuks.

Hiljuti andis siseministeerium välja **uued juhised rahvusvaheliseks koostööks olemasolevate vahendite ja vajalike meetmete kohta** ning esitles neid oma töötajatele Thbilisis ja piirkondades. Siseministeeriumi ja peaprokuratuuri töötajatele esitati infobrošüür Interpoli kaudu kasutatavate koostöömehhanismide kohta ning eri teenuste uurijatele korraldati ühiseid koolituskursusi, et arutada rahvusvahelise õiguskaitsealase koostööraamistiku pakutavaid võimalusi.

Gruusia on kolmandas eduaruandes soovitatud meetmed rahuldavalt rakendanud. **Õiguskaitsealase koostöö sihttase loetakse saavutatuks.**

2.3.4. Andmekaitse

Selle valdkonna sihttase, mis loeti kolmandas eduaruandes saavutatuks, on jätkuvalt saavutatud.

2.4. Teemarühm 4. Välissuhted ja põhiõigused

2.4.1. Liikumisvabadus Gruusias

Selle valdkonna sihttase, mis loeti kolmandas eduaruandes saavutatuks, on jätkuvalt saavutatud.

2.4.2. Reisi- ja isikut tõendavate dokumentide väljastamise tingimused ja menetluseeskirjad

Selle valdkonna sihttase, mis loeti kolmandas eduaruandes saavutatuks, on jätkuvalt saavutatud.

2.4.3. Kodanike õigused, sealhulgas vähemuste kaitse

Kolmandas eduaruandes leiti, et **kodanike õiguste sihttase on peaaegu saavutatud**, ning vahepeal on komisjoni soovituste täitmiseks tehtud mõõdetavaid edusamme.

Gruusia on algatanud inimõiguste kaitsja büroo eestkoste all toimuva **teavituskampaania** võrdsuse, tolerantsuse ja mitmekesisuse küsimustes, mida eri meediakanalite kaudu jätkuvalt kogu riigis läbi viiakse. 17. augustil 2015 võeti vastu uus kodanike võrdsuse ja integratsiooni strateegia koos tegevuskavaga aastateks 2015–2020. Kõnealuse strateegiaga, mis lähtub põhjalikust tulemuslikkuse hindamisest ja ulatuslikest konsultatsioonidest peamiste sidusrühmadega, asendatakse varasem strateegia. Strateegia ja tegevuskava rakendamise, sealhulgas 2020. aastaks saavutatavate tulemuste järelevalve eest vastutab riiklik asutustevaheline komisjon. Iga kavandatud tegevuse puhul tagavad riiklikud asutused oma pädevusvaldkondades asjakohase rahastamise.

See uus strateegia keskendub sellele, et parandada rahvusvähemuste juurdepääsu otsuste tegemisele, poliitilisele elule ja avalikele teenustele, muu hulgas keelebarjääride ületamise teel. Kõik asjaomased ministeeriumid ja riigiasutused on teinud ühiseid jõupingutusi, et teavitada kogukondi nende õigustest, hõlbustada hariduse kättesaadavust ja säilitada nende kultuuripärandit.

Gruusia jätkas **õigusvaldkonna spetsialistide koolitamist** kodanike õiguste, võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise küsimustes. Koostöös kodanikuühiskonna, rahvusvaheliste organisatsioonide ja rahastajatega töötati välja peamiselt prokuröridele, kohtunikele ja siseministeeriumi ametnikele suunatud koolituskursused.

2015. aastal võeti nõuetekohaselt arvesse riikliku kaitsja büroo esitatud seadusandlikke ettepanekuid. Inimõiguste ja kodanike integreerimise komitee ning Gruusia parlamendi õiguskomitee on teinud koostööd ja toetanud kõnealuseid muudatusi, mille kohaselt eraisikud peavad esitama riiklikule kaitsjale juhtumi uurimiseks vajalikke materjale, dokumente või andmeid.

Gruusia on kolmandas eduaruandes soovitatud meetmed rahuldavalt rakendanud. **Kodanike õiguste sihttase loetakse saavutatuks.**

3. ÜLDHINNANG JA JÄRGMISED ETAPID

Alates ELi ja Gruusia vahelise viisanõude kaotamise dialoogi alustamisest 2012. aasta juunis ning Gruusia ametiasutustele viisanõude kaotamise tegevuskava esitamisest 2013. aasta veebruaris on komisjon regulaarselt esitanud Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruandeid Gruusia edusammude kohta viisanõude kaotamise tegevuskava esimese ja teise etapi nelja teemarühma raames kindlaksmääratud kriteeriumide täitmisel.

Ühtlasi on komisjon jälginud Gruusia edasiminekut viisanõude kaotamise tegevuskava asjakohastes valdkondades järgmiselt:

- ELi ja Gruusia vahelise viisadialoogi raames toimuvate kõrgemate ametnike koosolekute kaudu;

- ELi ja Gruusia viisade väljastamise lihtsustamise ühiskomitee kaudu;
- ELi ja Gruusia tagasivõtmise ühiskomitee kaudu;
- ELi ja Gruusia õiguse, vabaduse ja turvalisuse küsimuste allkomisjoni kaudu;
- ELi ja Gruusia kõrgetasemelise liikuvuspartnerluse kohtumise kaudu ning
- ELi ja Gruusia vahelise inimõigustealase dialoogi kaudu.

Kõikide nimetatud komiteede, komisjonide ja dialoogide puhul käsitletakse regulaarselt ELi ja Gruusia vahelist koostööd. Viisade väljastamise lihtsustamise ühiskomitee ja tagasivõtmise ühiskomitee viimasel koosolekul Brüsselis 13. oktoobril 2015, kus osalesid ELi liikmesriikide esindajad, märkis komisjon, et mõlemat kokkulepet rakendatakse üldiselt vägagi rahuldaval tasemel.

ELi ja Gruusia vaheline viisadialoog on osutunud oluliseks ja väga tõhusaks vahendiks **kaugeleulatuvate ja keeruliste reformide edendamiseks justiits- ja siseküsimuste valdkonnas** ja mujal, mõjutades selliseid valdkondi nagu õigusriik ja õigussüsteemi reform. Väljaspool viisanõude kaotamise tegevuskava sihttasemeid on Gruusia võtnud lisameetmeid nii kohtute kui ka prokuratuuri reformimiseks. Neid küsimusi jälgitakse ka muudes dialoogiraamistikes, nagu assotsiatsioonikomitees ja assotsiatsiooninõukogus, samuti assotsieerimiskava kontekstis.

Viimasel kolmel aastal on Gruusia teinud viisanõude kaotamise tegevuskava kõigi nelja teemarühmaga hõlmatud valdkondades järjepidevaid ja tõhusaid edusamme. See näitab, et Gruusia valitsus ja kõik riiklikud institutsioonid on pühendunud ja teevad pidevaid jõupingutusi ning on viisanõude kaotamise tegevuskava kriteeriumide täitmise riiklikuks prioriteediks seadnud.

Gruusia on eraldanud asjakohased rahalised vahendid ja inimressursid reformide jätkusuutlikkuse tagamiseks. Seda protsessi toetab ka Euroopa Liit, eelkõige 16 miljoni euro suuruse programmi kaudu, millega toetatakse suutlikkuse suurendamist piirihalduse ja rände haldamise valdkonnas. Lisaks aidatakse programmiga „Inimõigused kõikidele Gruusia elanikele” edendada vähemuste ja haavatavate rühmade kaitset, tugevdada isikuandmete kaitse inspektori pädevust ja kehtestada tõhusalt toimiv töökorraldus. Viisanõude kaotamise tegevuskava reformide pidevat rakendamist toetab ka tulevane tehnilise koostöö rahastu, mis hakkab tegelema rände haldamise ning organiseeritud kuritegevuse ja koduvägivalla vastu võitlemisega. Kogu kõnealust ELi toetust rahastatakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendist.

Korraldatud on terviklikke teavituskampaaniaid, mille eesmärk on selgitada viisavaba reisimisega kaasnevaid õigusi ja kohustusi. Ajavahemiku 2014–2017 ELiga integreerumise ja teabevahetuse strateegia ning ajavahemiku 2016–2020 rändestrateegia raames kavandatakse viisavabaduse kaotamisele eelnevaks ja järgnevaks ajaks lisameetmeid.

Viisanõude kaotamise tegevuskava rakendamise kohta on esitatud kolm eduaruannet. Kolmandas aruandes kinnitati, et Gruusia on üldjoontes täitnud kõik viisanõude kaotamise tegevuskava neljas teemarühmas sätestatud kriteeriumid, ning määrati kindlaks need meetmed, mille võtmise korral oleks tagatud, et Gruusia vastab kõikidele viisanõude kaotamise tegevuskava teise etapi kriteeriumidele.

Komisjon on seisukohal, et sellest ajast saadik on Gruusia teinud suuri edusamme ja viinud ellu kõik vajalikud reformid ülejäänud kriteeriumide tõhusa ja jätkusuutliku saavutamise tagamiseks. Võetud on kõik kolmandas eduaruandes kindlaksmääratud meetmed. Poliitiline ja õigusraamistik, institutsionaalsed ja organisatsioonilised põhimõtted ning menetluste rakendamine kõigi nelja teemarühma raames vastavad Euroopa ja rahvusvahelistele normidele.

Selle hinnangu kohaselt ning võttes arvesse alates ELi ja Gruusia vahel 2012. aasta juunis algatatud viisanõude kaotamise dialoogi käivitamisest toimunud pideva järelevalve ja aruandluse tulemusi **leiab komisjon, et Gruusia on täitnud kõik viisanõude kaotamise tegevuskava teise etapi neljas teemarühmas sätestatud kriteeriumid**. Võttes arvesse ELi ja Gruusia üldisi suhteid, esitab komisjon 2016. aasta alguses seadusandliku ettepaneku määruse (EÜ) nr 539/2001 muutmiseks.

Komisjon jätkab olemasolevate assotsiatsioonistruktuuride ja dialoogide ning vajaduse korral eriotstarbeliste järelkontrolli mehhanismide kaudu **aktiivset järelevalvet selle üle, kas Gruusia rakendab jätkuvalt** kõiki viisanõude kaotamise tegevuskava nelja teemarühma kohaseid kriteeriume.